

İlk Çeyrek Büyümesi Yüzde 5'in Üzerinde

Ozan Bakış,¹ Uğurcan Acar²

Yönetici Özeti

Kesinleşen Ocak, Şubat ve kısmen açıklanan Mart ayı GSYH öncü göstergeleri ile yaptığımız hesaplamalara göre 2022 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla GSYH'nin yüzde 5,8 oranında büyümesini bekliyoruz. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerle yaptığımız hesaplamalarla ise 2022 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla GSYH'nin yüzde 1 büyüyeceğini öngörüyoruz.

IMF Türkiye ekonomisi için yüzde 3,3'lük büyüme tahminini değiştirmezken, küresel ekonomik büyüme tahminini yüzde 4,9'dan yüzde 4,4'e düşürdü. Dünya Bankası ise Türkiye için 2022 yılı GSYH büyüme tahminini yüzde 2'den yüzde 1,4'e düşürdü.

¹ Betam, ozan.bakis@eas.bau.edu.tr

² Betam, ugurcan.acar@eas.bau.edu.tr

GSYH büyüme tahminleri	2022Q1
Çeyreklik dönemsel GSYH	1,0
Yıllık dönemsel GSYH	5,8

Tablo 1: Dönemsel ve yıllık reel GSYH büyüme tahminleri. Kaynak: Betam. **NOT:** "Çeyreklik dönemsel" büyüme oranı, bir önceki çeyreğe göre tahmin edilen mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış dönemsel GSYH büyümesini; "Yıllık dönemsel" büyüme oranı geçen yılın aynı ayına göre tahmin edilen dönemsel GSYH büyümesini göstermektedir.

Sanayi üretiminde artış

2022 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla ithal tüketimde artış, kredilerde ise azalma bekliyoruz. Çeyreklik bazda ithal tüketim yüzde 9,3 artarken, konut ve tüketici kredilerinde yüzde 15'i aşan azalmalar hesaplıyoruz (Tablo 2).

Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre bakıldığında özel tüketimde ciddi düşüşler göze çarpıyor. İthal tüketimde yüzde 15, konut kredilerinde yüzde 28, tüketici kredilerinde yüzde 20 azalma bekliyoruz. Öte yandan dayanaksız tüketim malları üretimi yüzde 10'a yakın artıyor (Tablo 3).

	2021Q4	2022Q1
İthalat-tüketim	-1.2	9.3
Konut kredileri	-5.3	-16.6
Tük. kredileri ve KK	-3.7	-15.9
SÜE-dayanaksız tük.	7.0	1.6
SÜE-dayanıklı tük.	8.2	2.6
ÖTV	-5.9	5.5
Kamu tük. harc.	2.4	-3.6

Tablo 2: Bir önceki çeyreğe kıyasla tüketim harcamaları. **SÜE:** Sanayi üretim endeksi; **ÖTV:** Özel tüketim vergisi; **KK:** Kredi kartları.

	2021Q4	2022Q1
İthalat-tüketim	-20.3	-14.6
Konut kredileri	-16.7	-27.5
Tük. kredileri ve KK	-6.6	-20.4
SÜE-dayanaksız tük.	11.6	9.2
SÜE-dayanıklı tük.	10.1	0.4
ÖTV	-32.8	-14.7
Kamu tük. harc.	8.7	0.8

Tablo 3: Geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla tüketim harcamaları.

Perakende ticaret sektörü stoklarında artış

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış veriye göre, 2022 yılının ilk çeyreğinde yatırım malı ithalatında yüzde 8, perakende sektörü stoklarında yüzde 9 artış beklerken, ticari kredilerde yüzde 13, kamu yatırım harcamalarında yüzde 25 azalış bekliyoruz (Tablo 4).

Yıllık bazda ise perakende sektörü stok seviyesinde yüzde 16 artış beklerken, ticari kredilerde yüzde 20 ve kamunun yatırım harcamalarında 26'lık düşüş hesaplıyoruz (Tablo 5).

İthalat artıyor

2022 yılının birinci çeyreğinde, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış dış ticaret rakamlarına baktığımızda ihracatın yüzde 0,2, ithalatın ise yüzde 5,3 artmasını bekliyoruz. Geçen çeyrek duran ithalattaki azalışın, bu çeyrek itibariyle yönünü artışa çevirmesini bekliyoruz (Tablo 6).

Bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla baktığımızda ise ihracat ve ithalatın sırasıyla yüzde 4,5 ve yüzde 0,5 artacağını hesaplıyoruz (Tablo 7).

	2021Q4	2022Q1
SÜE-ara malı	3.8	0.6
KKO-yatırım malı	1.2	-0.8
İthalat-yatırım malı	6.1	8.2
Tic. krediler ve KK	-0.4	-12.5
Üretim-son 3 ay	4.2	-5.7
Per. sek. stok	11.0	9.4
Kamu yatırım harc.	16.6	-25.1

Tablo 4: Bir önceki çeyreğe kıyasla yatırım harcamaları. **KKO:** Kapasite kullanım oranı; **Per.sek.stok:** Perakende ticaret sektörü mevcut mal stok seviyesi. KKO diğer endekslerin aksine yüzde puan değişimi olarak verilmiştir.

	2021Q4	2022Q1
SÜE-ara malı	13.4	3.6
KKO-yatırım malı	1.0	-1.7
İthalat-yatırım malı	-4.0	-1.8
Tic. krediler ve KK	-10.0	-19.6
Üretim-son 3 ay	-0.3	-2.1
Per. sek. stok	1.8	15.5
Kamu yatırım harc.	23.4	-24.6

Tablo 5: Geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla yatırım harcamaları.

	2021Q4	2022Q1
İhracat	4.4	0.2
İthalat	2.7	5.3
Altın dışı ihracat	6.8	2.3
Altın dışı ithalat	1.8	5.2

Tablo 6: Bir önceki çeyreğe kıyasla dış ticaret.

	2021Q4	2022Q1
İhracat	14.9	4.5
İthalat	-5.4	0.5
Altın dışı ihracat	22.2	14.2
Altın dışı ithalat	5.8	4.8

Tablo 7: Geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla dış ticaret.

Genel değerlendirme

GSYH tahmininde kullandığımız diğer mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış değişkenlere baktığımızda hizmet sektörüne olan talebin yüzde 3,8 artacağını tahmin ediyoruz (Tablo 8). Geçen yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında hizmet sektörüne olan talepte yüzde 21 artış olacağını öngörüyoruz (Tablo 9).

Kesinleşen Ocak, Şubat ve kısmen açıklanan Mart ayı GSYH öncü göstergeleri ile yaptığımız hesaplamalara göre 2022 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla GSYH'nin yüzde 5,8 oranında büyümesini bekliyoruz. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerle yaptığımız hesaplamalarla ise 2022 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla GSYH'nin yüzde 1 büyüyeceğini öngörüyoruz.

	2021Q4	2022Q1
İmalat SÜE	4.7	2.0
Per. sek. fiy. bek.	0.7	1.4
KKO	0.8	-0.2
Hiz. sek. talep	4.3	3.8
Gel. 12 ay yat. bek.	2.0	-0.4
Elektrik tüketimi	0.7	0.1

Tablo 8: Bir önceki çeyreğe kıyasla bazı öncü göstergeler. **Per.sek.fiy.bek:** Perakende sektörü fiyat beklentisi (gelecek 3 ay), **Hiz.sek.talep:** Hizmetlere olan talep (son 3 ay), **Gel. 12 ay yat. bek.:** Gelecek 12 ay yatırım beklentisi

	2021Q4	2022Q1
İmalat SÜE	12.7	5.1
Per. sek. fiy. bek.	-1.2	8.3
KKO	2.7	2.1
Hiz. sek. talep	29.2	21.0
Gel. 12 ay yat. bek.	15.4	6.9
Elektrik tüketimi	5.5	3.0

Tablo 9: Geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla bazı öncü göstergeler.

KUTU: AÇIKLAMALAR

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırma ile ilgili açıklama:

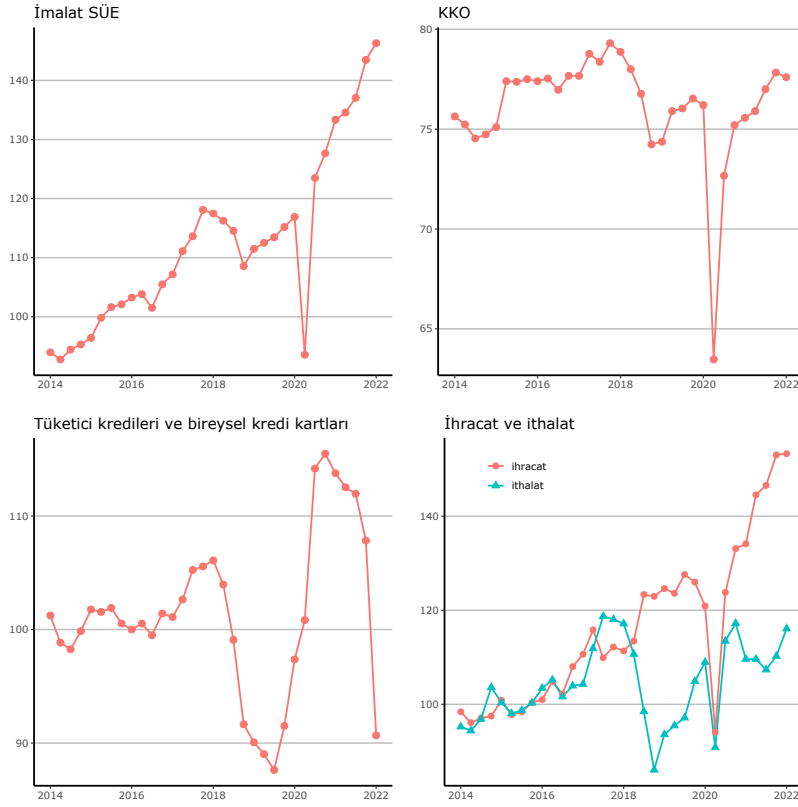
Bir önceki çeyreğe göre GSYH büyüme oranı tahmin edilirken tüm verilerde mevsim ve takvim etkileri için düzeltme yapıyoruz. Eğer veriyi yayınlayan kurumlar düzeltilmiş veriyi yayınlıyorsa doğrudan o serileri kullanıyoruz. Bunun mümkün olmadığı durumlarda düzeltmeyi yapmaktadır. Bu notta kullandığımız değişkenlerin durum şöyle özetlenebilir:

- TCMB: İmalat sanayi kapasite kullanım oranı (KKO); reel kesim güven endeksi (RKGE).
- TÜİK: Sanayi üretim endeksi (SÜE) ve alt kalemleri; ihracat, ithalat ve mal grubuna göre ithalat alt kalemleri (ara malı, yatırım malı ve tüketim malı); sektörel güven endeksleri ve alt kalemleri (perakende ticaret, hizmet ve inşaat sektörleri)
- Betam: Geriye kalan tüm öncü göstergeler.

Öncü göstergelerle ilgili açıklama: Betam her çeyrek için üç tahmin yayınlıyor. İlk iki tahminde büyüme tahmini yapılan çeyreğe ait öncü göstergelerin bir kısmı için son iki ay, diğerleri için ise son ay bilgisi tahmin tarihinde eksiktir. Öncü göstergeler için büyüme rakamları oluştururken bu eksik aylar için serinin daha önceki gözlemlerinden hareketle oluşturduğumuz tahminleri kullanıyoruz. Üçüncü tahminde öncü göstergelerin tüm ayları mevcut olduğundan tahmine ihtiyaç kalmamaktadır.

Tahmin modeli ile ilgili açıklama:

GSYH'nın doğrudan tahmini için 16 öncü gösterge kullanıyoruz. GSYH alt kalemlerinin (tüketim, yatırım, ihracat ve ithalat) tahmini için 26 öncü gösterge kullanıyoruz. Araştırma notumuzda ve tablolarda bu göstergelerin hepsini sunmak yerine içinde bulunduğumuz dönemde öne çıkan ve tahminde başarılı olan değişkenleri sunmayı tercih ediyoruz.

Şekil 1: Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış çeyreklik öncü göstergeler. Tüketici kredileri ve bireysel kredi kartları 2016 yılının ilk çeyreği 100 olacak şekilde endekse dönüştürülmüştür.